Tunel a budżet miasta. Ile naprawdę zapłaci Puszczykowo i czy nas na to stać?

Opracowanie przygotowane w ramach Inicjatywy Mieszkańców Bezpieczne Puszczykowo

---

W SKRÓCIE

- **Puszczykowo zakwalifikowało się do programu PKP PLK** (12. miejsce listy podstawowej II etapu) - przed Radą Miasta głosowanie poprawki do budżetu zabezpieczającej wkład własny w budowę tunelu.
- **Miasto nie płaci całości.** Koszt to ok. 40 mln zł, ale udział Puszczykowa to ok. 28-30%, czyli ok. 13 mln zł rozłożone na ~3 lata budowy - 4-4,5 mln zł rocznie, wobec 15,6 mln zł, które miasto i tak wydało na inwestycje w samym 2024 r.
- **Punkt wyjścia jest mocny:** dług spadł do 14 mln zł (18,8% dochodów), budżet 2025 zamknął się nadwyżką, a obsługa zadłużenia wykorzystuje ok. 41% ustawowego limitu - wszystko potwierdzone pozytywnymi opiniami RIO.
- **Na tle innych gmin wypadamy bezpiecznie:** Czempiń bierze na siebie ~35 mln zł (39% rocznych dochodów), Zbąszyń ~15 mln (16%), Września wyłożyła 38,6 mln zł - nasz ciężar (~18%) mieści się w środku stawki, a w obsłudze długu jesteśmy za Środą Wlkp. i Czempiniem.
- **Gminy, które to zrobiły, nie zwolniły tempa:** rok po otwarciu tunelu w Kobylnicy Swarzędz wydał 90,5 mln zł na inwestycje i szykuje kolejny tunel; Września dokończyła budowę swojego wiaduktu mimo 100-procentowego skoku cen stali i upadłości wykonawcy.
- **Bez dofinansowania temat byłby poza zasięgiem** - pełny koszt to ponad połowa rocznych dochodów miasta. Kwalifikacja do programu zamienia inwestycję nieosiągalną w wykonalną. Piłka jest po naszej stronie.
- **Szansa może się długo nie powtórzyć:** listy PLK żyją - zwolnione miejsca natychmiast przejmują kolejne samorządy (tak awansowało Palędzie), a na rezerwie czekają już m.in. dwa przejazdy z Poznania.
- **Wkład da się sfinansować bez wielkich wyrzeczeń:** miasto wypracowuje ok. 10 mln zł rocznej nadwyżki operacyjnej, a ewentualny dług można rozłożyć w czasie - tak jak robią to sąsiedzi.
- **Rozliczaj PIT w Puszczykowie** („Puszczykowo w Twoich rękach") - to z tych pieniędzy finansowane są takie inwestycje.

Po tym, jak przejazd w ciągu ul. Dworcowej zakwalifikował się do II etapu programu PKP PLK - z 12. pozycją na liście podstawowej według oficjalnej listy rankingowej PLK - przed Radą Miasta stanie konkretna decyzja: **poprawka do budżetu zabezpieczająca wkład własny miasta w budowę tunelu**. To moment, w którym rozmowa o inwestycji przestaje być rozmową o wygodzie i bezpieczeństwie, a staje się rozmową o pieniądzach.

Wydatek tej skali to dla dziewięciotysięcznego miasta poważna decyzja i zasługuje na rzetelną, liczbową analizę. Sprawdzamy więc, czy Puszczykowo stać na tę inwestycję - i jak jej ciężar wygląda na tle gmin, które podobne przedsięwzięcia już podjęły. Poniżej zestawiamy dane z oficjalnych źródeł: Raportu o stanie miasta, opinii Regionalnej Izby Obrachunkowej o zadłużeniu Puszczykowa i porównywanych gmin, sprawozdań budżetowych oraz danych GUS.

Ile z 40 mln zł zapłaci miasto

Szacunkowy koszt całej inwestycji to **około 40 mln zł** - kwota obejmuje dokumentację projektową, roboty budowlane, nadzór inwestorski i ewentualne odszkodowania. Kluczowe jest jednak to, że **miasto nie płaci całości**. Inwestycja jest współfinansowana przez trzy podmioty: **PKP PLK S.A., Powiat Poznański i Miasto Puszczykowo**. Udział miasta szacowany jest na **ok. 28-30% wartości zadania, co oznacza wydatek rzędu 13 mln zł** (Gazeta Mosińsko-Puszczykowska). W całej analizie przyjmujemy ostrożnie tę wyższą kwotę - 13 mln zł - choć 28-30% z 40 mln zł to arytmetycznie 11,2-12 mln zł.

Warto tę liczbę osadzić w czasie. Realizacja rozłożona jest na **około trzech lat**, więc wkład własny to nie jednorazowy wydatek 13 mln zł, lecz **średnio ok. 4-4,5 mln zł rocznie** w okresie budowy. Dla porównania - w 2024 r. Puszczykowo wydało na inwestycje (wydatki majątkowe) **15,6 mln zł**, co stanowiło 21,5% wszystkich wydatków miasta. (Polska w liczbach / GUS) Roczny „ciężar" tunelu mieści się więc w skali, w jakiej miasto i tak co roku inwestuje.

To nie znaczy, że pieniądze biorą się znikąd - wkład własny trzeba realnie zabezpieczyć, częściowo ze środków własnych, częściowo z zaplanowanego finansowania zwrotnego. I właśnie temu służy zapowiadana poprawka do budżetu. Pytanie brzmi: czy budżet Puszczykowa taki ciężar udźwignie.

Kondycja finansowa Puszczykowa: punkt wyjścia jest mocny

Najbardziej wiarygodnym źródłem nie są tu deklaracje polityczne, lecz **niezależna opinia Regionalnej Izby Obrachunkowej w Poznaniu** o prawidłowości planowanej kwoty długu miasta (Uchwała Nr SO-18/4017/143/2025). Wynika z niej, że:

- planowane zadłużenie Puszczykowa na koniec 2025 r. to **17,0 mln zł, czyli 22,11% planowanych dochodów** - to poziom umiarkowany (ok. 1,8 tys. zł na mieszkańca przy 9 257 mieszkańcach);
- jest to **najwyższy** poziom długu w prognozie, a całość ma zostać **spłacona do 2030 r.**;
- tzw. indywidualny wskaźnik spłaty zadłużenia z art. 243 ustawy o finansach publicznych - który prawnie ogranicza, ile gmina może obsługiwać długu - jest w każdym roku **głęboko poniżej limitu**: 6,43% wobec dopuszczalnych 18,41% w 2025 r. i 6,04% wobec 14,88% w 2026 r.

Ten ostatni punkt jest najważniejszy. Miasto wykorzystuje dziś **około jednej trzeciej** swojej ustawowej zdolności do obsługi zobowiązań. Innymi słowy: Puszczykowo ma realną rezerwę, żeby sfinansować wkład w tunel, nie łamiąc żadnego limitu ostrożnościowego. RIO wydała w tej sprawie **opinię pozytywną**.

Rzeczywistość okazała się przy tym **lepsza niż plan**. Według Raportu o stanie miasta za 2025 r. zadłużenie na 31 grudnia 2025 r. wyniosło ostatecznie **14,0 mln zł** - o 2,9 mln zł mniej niż rok wcześniej i mniej niż zakładane w prognozie 17 mln zł. To ok. **18,8% dochodów** (74,6 mln zł w 2025 r.) i ok. 1,5 tys. zł na mieszkańca; całość długu to obligacje komunalne. Budżet 2025 zamknął się **nadwyżką 762,7 tys. zł**, mimo że pierwotnie planowano deficyt 5,6 mln zł. Co więcej, miasto inwestowało w ostatnich latach intensywnie - wydatki majątkowe wyniosły 15,6 mln zł w 2024 r. i 14,2 mln zł w 2025 r. - a mimo to dług **spadł**.

Warto ten wskaźnik zobaczyć na tle gmin z naszego porównania - RIO wydaje analogiczną opinię co roku dla każdej gminy. W 2026 r. planowana spłata zobowiązań wynosi: w Puszczykowie **6,04%** dochodów przy limicie 14,88%, w Swarzędzu **6,18%** przy limicie 15,56% (opinia RIO), w Dopiewie **4,06%** przy limicie aż 27,04% (Uchwała SO.18.4017.194.2026), a w Zbąszyniu zaledwie **0,67%** przy limicie 22,06% (Uchwała SO-12.4017.46.2026). Wszystkie opinie są pozytywne. Najbliżej limitu spośród gmin programu jest **Czempiń** - gmina z najwyższym wkładem własnym w naszym zestawieniu - z planowaną spłatą **7,35%** przy limicie 14,24%, czyli ok. 52% wykorzystania zdolności (wg projektu WPF na lata 2025-2056). Kwotowo skala jest różna - Zbąszyń wchodzi w swoją inwestycję niemal bez długu (prognozowane 1,2 mln zł na koniec 2026 r.), Dopiewo z długiem 77 mln zł (25,77% dochodów, spłata do 2034 r.), a Swarzędz z długiem 213,3 mln zł (41,17% dochodów) - ale każda z tych gmin mieści się w ustawowych limitach z wyraźnym zapasem. Dla szerszego kontekstu: sąsiadująca z naszym powiatem **Środa Wielkopolska** (poza programem PKP PLK) obsługuje dług na poziomie 7,95% dochodów przy limicie 13,39%, czyli wykorzystuje ok. **59% swojej zdolności** - przy długu 111,9 mln zł (43,4% dochodów) - i również ma pozytywną opinię RIO (Uchwała SO-16/4017/223/2025). Puszczykowo, z długiem 14 mln zł i wykorzystaniem ok. 41% limitu, sytuuje się w tym gronie w bezpiecznym środku stawki.

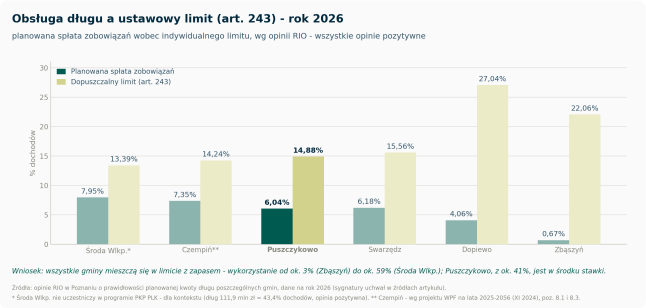

Dla pełnego obrazu: budżet miasta w 2024 r. zamknął się dochodami **73,0 mln zł** i niewielką nadwyżką (ok. 0,3 mln zł), a największą pozycją wydatków jest oświata - **38,7% budżetu**. (GUS/Polska w liczbach) To istotne, bo prawdziwa presja na budżet Puszczykowa nie bierze się z inwestycji, lecz z rosnących kosztów bieżących - sam burmistrz ostrzegał, że przy niezmienionych dochodach „roku 2027 mogą towarzyszyć decyzje oszczędnościowe". (GMP) To wątek, o którym piszemy niżej, bo bywa mylony z kosztem tunelu.

Jak radzą sobie gminy, które podjęły podobną inwestycję

Puszczykowo nie jest pierwszą gminą w Wielkopolsce, która mierzy się z kosztem bezkolizyjnego skrzyżowania. Najbliższy i najlepiej porównywalny przykład to **Czempiń** - miasto i gmina podobnej wielkości (11 416 mieszkańców), w tym samym regionie, które właśnie przygotowuje budowę **tunelu pod torami**.

Skala Czempinia jest jednak znacznie większa niż nasza. Tamtejsza inwestycja to **115 mln zł**, z czego zabezpieczono już 80 mln zł (PKP PLK - 24 mln zł, Samorząd Województwa Wielkopolskiego - 50 mln zł, Powiat Kościański - 6 mln zł), a **wkład własny gminy to około 35 mln zł**. (GMP)

Burmistrz Czempinia mówi wprost, że będzie to „duże wyzwanie finansowe" i priorytet względem mniejszych potrzeb - ale gmina i tak decyduje się na ten krok.

Zestawmy to z Puszczykowem:

	Puszczykowo	Czempiń	Swarzędz
Liczba mieszkańców (2024)	9 257	11 416	56 873
Dochody budżetu (2024)	73,0 mln zł	90,1 mln zł	491,1 mln zł
Wydatki majątkowe (2024)	15,6 mln zł (21,5%)	35,7 mln zł (36,4%)*	90,5 mln zł (18,1%)
Wartość inwestycji (tunel)	~40 mln zł	~115 mln zł	~60 mln zł
Wkład własny gminy	**~13 mln zł**	**~35 mln zł**	**w trakcie ustalania**
Wkład własny do rocznych dochodów	**~18%**	**~39%**	maks. ~12% **
Zadłużenie gminy	14,0 mln zł (18,8% dochodów, 31.12.2025)	43,1 mln zł (47,9% dochodów, 31.12.2024)	b.d.

** Wydatki majątkowe Czempinia wg sprawozdania z wykonania budżetu (opinia RIO); pozostałe dane budżetowe za 2024 r. wg GUS. ** Montaż finansowy tunelu w Swarzędzu jest w trakcie ustalania - podajemy górny szacunek: nawet gdyby gmina pokryła całość kosztu (~60 mln zł), byłoby to ok. 12% jej rocznych dochodów.*

Wniosek jest wyraźny: **wkład własny Puszczykowa jest ponad dwukrotnie mniejszy w liczbach bezwzględnych i ponad dwukrotnie lżejszy w relacji do rocznych dochodów** niż w Czempiniu. Jeśli na taki wydatek stać gminę, która bierze na siebie 35 mln zł, to trudno bronić tezy, że 13 mln zł rozłożone na trzy lata przekracza możliwości Puszczykowa. Na tle całego zestawienia - które w dalszej części artykułu rozszerzamy o Zbąszyń, Września i Dopiewo - ciężar wkładu Puszczykowa (ok. 18% rocznych dochodów) sytuuje się wyraźnie poniżej Czempinia (ok. 39%), w jednej grupie ze Zbąszyniem (ok. 16%), Wrześnią (ok. 13%) i górnym szacunkiem dla Swarzędza (maks. ok. 12%).

Jeszcze wyraźniej widać to w zadłużeniu. Puszczykowo wchodzi w inwestycję z długiem **14,0 mln zł (ok. 1,5 tys. zł na mieszkańca)**, spłacanym w całości do 2030 r. Czempiń już na starcie swojej - znacznie większej - inwestycji miał **43,1 mln zł długu (47,87% wykonanych dochodów, ok. 3,8 tys. zł na mieszkańca)**, a jego wieloletnia prognoza finansowa sięga aż **2056 roku**. Mimo to Regionalna Izba Obrachunkowa wydała **pozytywną opinię** o wykonaniu budżetu Czempinia za 2024 r. (Uchwała Nr SO-11.4012.256.2025), a gmina odpowiedzialnie realizuje inwestycję prawie trzykrotnie droższą od naszej. Skoro finanse Czempinia - przy ponad dwuipółkrotnie wyższym względnym zadłużeniu - wytrzymują taki projekt w ocenie niezależnej izby, to sytuacja wyjściowa Puszczykowa jest na tym tle po prostu komfortowa.

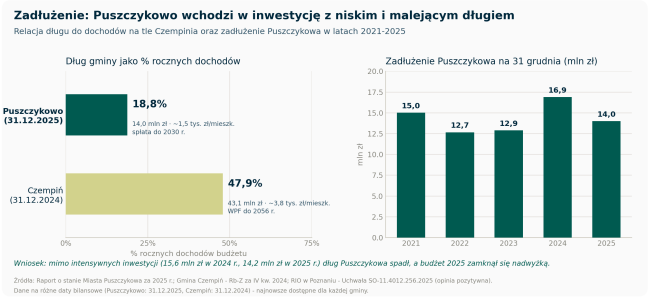

Kobylnica: przykład ukończony - z naszego powiatu i z tego samego programu

Najbliżej Puszczykowa - dosłownie i ustrojowo - leży jednak przykład już **zakończony**: tunel pod torami w **Kobylnicy** (gmina Swarzędz), wybudowany w ramach tego samego programu PKP PLK i z udziałem **tego samego Powiatu Poznańskiego**, który ma współfinansować tunel w Puszczykowie. Montaż finansowy był niemal identyczny z planowanym u nas: PKP PLK dołożyły **blisko 20,5 mln zł**, a resztę pokryły wspólnie powiat poznański i gmina Swarzędz (na etapie umowy planowano także udział samorządu województwa) (ZDP Poznań, Powiat Poznański). Budowa trwała ok. 15 miesięcy, a tunel otwarto **21 grudnia 2023 r.** (Powiat Poznański)

Kobylnica uczy dwóch rzeczy. Po pierwsze - model „PKP PLK + powiat + gmina" **działa i został już w naszym powiecie przetestowany od umowy po otwarcie**. Po drugie - uczciwie trzeba odnotować, że koszt inwestycji wzrósł z ok. 40 mln zł szacowanych przy umowie (2021) do **blisko 60 mln zł** w rozliczeniu końcowym. Trzeba jednak ten wzrost widzieć w kontekście: realizacja przypadła na lata 2021-2023, czyli okres najsilniejszej od dekad inflacji i boomu inwestycyjnego w budownictwie, gdy ceny materiałów i robót rosły najszybciej od lat. Rezerwę na wzrost kosztów zawsze warto planować, ale dzisiejsze otoczenie cenowe jest znacznie spokojniejsze niż wtedy.

Najciekawsze jest jednak to, co **po** oddaniu tunelu stało się z finansami partnerów. Swarzędz rok po otwarciu, w 2024 r., przeznaczył na wydatki majątkowe **90,5 mln zł** (GUS/Polska w liczbach) - i **przygotowuje budowę kolejnego tunelu** pod torami w samym Swarzędzu (ul. Tabaki), o koszcie szacowanym na **ok. 60 mln zł**, z gotową dokumentacją, decyzją ZRID i planem przetargu na wykonawcę (Tygodnik Swarzędzki). Montaż finansowy tej inwestycji dopiero się domyka - gmina zabiega o środki z samorządu województwa oraz konkursów krajowych i unijnych - ale nawet w najbardziej zachowawczym scenariuszu (pokrycie całości z własnego budżetu) obciążenie wyniosłoby ok. 12% rocznych dochodów gminy. Inwestycja tej skali nie odebrała więc gminie ani apetytu, ani zdolności do dalszego rozwoju.

Palędzie: sąsiedzka gmina z wkładem niemal identycznym jak nasz

Czwarty punkt odniesienia leży tuż obok - w **Palędziu** (gmina Dopiewo, powiat poznański), gdzie w tym samym programie PKP PLK powstanie tunel drogowy pod linią kolejową nr 3. Parametry są uderzająco podobne do naszych: koszt inwestycji to **ok. 47 mln zł**, dofinansowanie PKP PLK - **ok. 19 mln zł**, a **wkład własny gminy Dopiewo - ok. 14 mln zł**, przy współpracy z Powiatem Poznańskim (poznanski.pl). Dla Dopiewa (36,3 tys. mieszkańców, dochody 276,6 mln zł w 2024 r.) taki wkład to zaledwie **ok. 5% rocznych dochodów** - gmina jest większa i zamożniejsza od Puszczykowa - ale kwotowo bierze na siebie niemal dokładnie tyle samo co my (GUS/Polska w liczbach).

Historia Palędzia uczy jeszcze jednego. W I etapie programu projekt trafił początkowo tylko na **listę rezerwową** - na listę podstawową awansował dopiero przy aktualizacji z 18 grudnia 2025 r., gdy zwolniły się miejsca (komunikat PKP PLK). Listy rankingowe PLK są więc dynamiczne: **miejsce, z którego ktoś rezygnuje, natychmiast przejmują kolejne samorządy** - na liście rezerwowej II etapu czekają już m.in. dwa przejazdy z Poznania. To ważny kontekst dla głosowania nad poprawką do budżetu naszego miasta: kwalifikacja Puszczykowa nie jest bezterminowa, a ewentualna rezygnacja oznaczałaby realne oddanie ok. 27 mln zł zewnętrznego finansowania innym.

Września: gmina, która wyłożyła najwięcej - i zakończyła inwestycję

Rekord gminnego wkładu w tego typu inwestycję należy do **Wrześni**. Tamtejsze bezkolizyjne skrzyżowanie w ciągu ul. Działkowców (dwa wiadukty i 460 m ścian szczelinowych tuneli pod linią kolejową E20) kosztowało **ponad 70 mln zł**, z czego PKP PLK dołożyły 31,4 mln zł, a **budżet gminy - ponad 38,6 mln zł**, czyli kwotowo niemal trzykrotność planowanego wkładu Puszczykowa (Telewizja Wielkopolska). Inwestycję oddano do użytku **30 grudnia 2024 r.** - mimo że w trakcie budowy ceny stali wzrosły o ok. 100%, a wykonawca ogłosił upadłość. Września (48,5 tys. mieszkańców, dochody 309,4 mln zł w 2024 r.) udźwignęła ten wydatek - ok. 13% rocznych dochodów - i w tym samym 2024 r. przeznaczyła na wydatki majątkowe ogółem 44,7 mln zł (GUS/Polska w liczbach). To drugi, obok Kobylnicy, w pełni ukończony przykład - i dowód, że nawet inwestycję dotkniętą skrajnie niesprzyjającymi okolicznościami rynkowymi gmina jest w stanie doprowadzić do końca.

Zbąszyń: mniejsza gmina, która umowę już podpisała

Najdalej w formalnościach zaszedł **Zbąszyń** - gmina licząca 13,7 tys. mieszkańców, o dochodach 95,9 mln zł (2024), a więc skalą najbliższa Puszczykowu w całym tym zestawieniu (GUS/Polska w liczbach). W I etapie programu jej projekt - wiadukt nad linią kolejową nr 3 w Nądni - zajął **6. miejsce na liście podstawowej w skali kraju**, a **29 maja 2026 r. gmina podpisała z PKP PLK porozumienie** na realizację (zbaszyn.pl). Montaż finansowy: wartość zadania to prawie 70 mln zł, z czego PKP PLK pokrywają ponad 40 mln zł, samorząd województwa 15 mln zł, a pozostałe **ok. 15 mln zł zabezpiecza gmina**. W relacji do rocznych dochodów to ok. **16%** - niemal dokładnie tyle, ile wyniesie ciężar wkładu Puszczykowa (ok. 18%). Zakończenie prac zaplanowano do połowy 2030 r.

Przykład Zbąszynia jest dla nas o tyle istotny, że pokazuje pełną ścieżkę, która czeka Puszczykowo: kwalifikacja na listę, zabezpieczenie wkładu, porozumienie z PKP PLK - i to w wykonaniu gminy o bardzo zbliżonych możliwościach budżetowych. Co istotne, Zbąszyń podejmuje to zobowiązanie w sposób w pełni kontrolowany: gmina jest dziś niemal wolna od długu (prognozowane zadłużenie na koniec 2026 r. to 1,2 mln zł), a na sfinansowanie inwestycji planuje w 2027 r. przychody zwrotne rzędu 3,2 mln zł - wciąż przy wskaźniku spłaty na poziomie ułamka dopuszczalnego limitu (Uchwała RIO SO-12.4017.46.2026, opinia pozytywna).

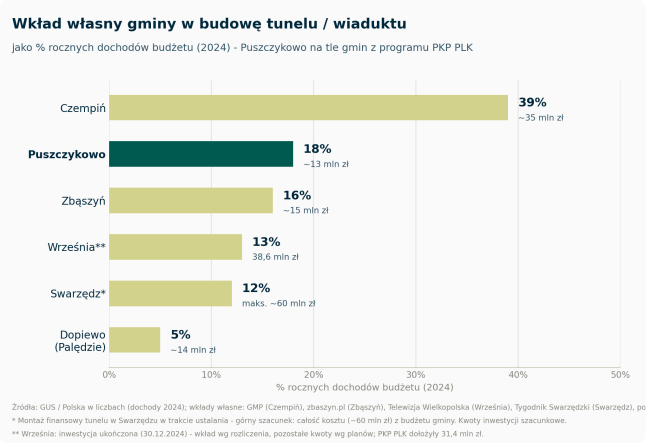

Skala zjawiska jest zresztą szersza: sam program PKP PLK, do którego zakwalifikował się nasz przejazd, obejmuje **46 lokalizacji w całej Polsce i 861 mln zł dofinansowania** (Rynek Kolejowy). Dziesiątki samorządów - od Buku, przez Oborniki, po Kostrzyn - współfinansują dziś takie skrzyżowania. Samorządy najwyraźniej oceniają, że ten wydatek się bilansuje - inaczej program nie miałby tylu chętnych.

Co tunel oznacza dla pozostałych wydatków miasta?

Naturalne pytanie brzmi: czy tak duży wydatek nie ograniczy pozostałych inwestycji i bieżących zadań miasta? Dane wskazują, że **nie - pod warunkiem rozsądnego rozłożenia wydatku w czasie**.

Po pierwsze, **mechanizm współfinansowania**. Miasto pokrywa mniejszościową część kosztu (28-30%), a najdroższy element - sam obiekt pod torami wraz z dokumentacją i likwidacją przejazdu - finansuje PKP PLK. To fundamentalnie inna sytuacja niż budowa „z własnej kieszeni".

Po drugie, **dowód z praktyki**. Mamy w tej sprawie cztery punkty odniesienia o różnym stopniu zaawansowania. Kobylnica i Września - inwestycje **ukończone**: po ich oddaniu nikt nie zaciągnął hamulca - Swarzędz rok po otwarciu tunelu w Kobylnicy wydał na inwestycje 90,5 mln zł, a Września w roku oddania wiaduktu przeznaczyła na wydatki majątkowe 44,7 mln zł. Czempiń - inwestycja **w przygotowaniu**: mimo wkładu ~35 mln zł gmina utrzymuje bardzo wysoki poziom pozostałych wydatków majątkowych (36,4% budżetu w 2024 r. wg sprawozdania z wykonania). Swarzędz - kolejny tunel **w przygotowaniu** (dokumentacja, ZRID, przetarg), planowany równolegle z normalnym programem inwestycyjnym gminy. Uczciwie trzeba dodać, że pełne skutki okresu samej budowy w Czempiniu i Swarzędzu będzie można ocenić dopiero za kilka lat - ale we wszystkich dostępnych dziś przykładach gminy realizujące taki projekt utrzymują normalny rytm pozostałych inwestycji.

Po trzecie, **bezpiecznik ustawowy**. Wspomniany art. 243 ustawy o finansach publicznych sprawia, że gmina po prostu nie może zadłużyć się ponad zdolność do spłaty - przekroczenie wskaźnika blokuje uchwalenie budżetu. Puszczykowo wykorzystuje dziś tylko ok. 1/3 tej zdolności, więc ma margines na sfinansowanie wkładu bez naruszania limitu. Tunel podniesie zadłużenie w latach budowy - to trzeba powiedzieć wprost - ale ze zdrowego, niskiego pułapu i w granicach, które kontroluje niezależna izba obrachunkowa.

Trzeba jednak zachować uczciwość również w drugą stronę. **Wkład własny to realny pieniądz**, który w latach budowy będzie konkurował z innymi potrzebami - zastępczyni burmistrza słusznie podkreśla „konieczność zabezpieczenia znacznych środków w budżecie" przy jednoczesnej realizacji innych zadań (GMP). Oznacza to konieczność priorytetyzacji i dyscypliny: część mniejszych zadań może zostać przesunięta w czasie. To jednak coś innego niż „brak pieniędzy na wszystko inne".

Na koniec ważne rozróżnienie: **największym wyzwaniem budżetu Puszczykowa nie jest tunel, lecz rosnące koszty bieżące, przede wszystkim oświaty.** To one - a nie jednorazowa, współfinansowana inwestycja majątkowa - mogą w kolejnych latach wymusić oszczędności. Mieszanie tych dwóch spraw prowadzi do fałszywego wniosku, że rezygnacja z tunelu „uratuje" budżet. Nie uratuje, bo presja leży gdzie indziej - za to miasto straci współfinansowanie, które może się już nie powtórzyć.

Wnioski

Zebrane dane pozwalają sformułować kilka ostrożnych, ale konkretnych wniosków:

1. **Puszczykowo ma zdolność finansową, by udźwignąć wkład własny w tunel.** Niskie i malejące zadłużenie (14,0 mln zł, tj. 18,8% dochodów na koniec 2025 r., spłata do 2030 r.), nadwyżka budżetowa w 2025 r. i wykorzystanie zaledwie ok. 1/3 ustawowej zdolności obsługi zobowiązań to bezpieczny punkt wyjścia, potwierdzony pozytywną opinią RIO.

2. **Skala naszej inwestycji jest relatywnie niewielka** - wkład własny (~~13 mln zł, ~18% rocznych dochodów) to wyraźnie mniej niż w Czempiniu (~~39%) i poziom z tej samej półki co w Zbąszyniu (~~16%), Wrześni (~~13%) czy górnym szacunku dla Swarzędza (maks. ~~12%);~~ ~~kwotowo niemal identyczny wkład (~~14 mln zł) bierze na siebie sąsiednia gmina Dopiewo przy tunelu w Palędziu, a model finansowania „PKP PLK + powiat + gmina" został już w naszym powiecie z powodzeniem zrealizowany w Kobylnicy.
3. **Podobne inwestycje nie wypierają pozostałych wydatków** - gminy, które je realizują, utrzymują wysoki poziom wydatków majątkowych, jedyny ukończony przykład z naszego powiatu (Kobylnica) zakończył się wręcz podjęciem przez partnera kolejnej inwestycji, a bezpiecznik z art. 243 chroni gminy przed nadmiernym zadłużeniem.
4. **To jednak nie jest wydatek „za darmo".** Wymaga on świadomego rozłożenia w czasie, przejrzystego montażu finansowego i priorytetyzacji mniejszych zadań w okresie budowy. Rzetelna debata powinna dotyczyć właśnie *jak* sfinansować wkład, a nie *czy* miasto w ogóle może sobie na to pozwolić. A narzędzia do dobrego sfinansowania są w zasięgu ręki: wkład rozkłada się na transze rzędu 4-4,5 mln zł rocznie, podczas gdy miasto wypracowuje ok. 10 mln zł rocznej nadwyżki operacyjnej (2025 r.: dochody bieżące 70,1 mln zł wobec 59,7 mln zł wydatków bieżących) - znaczną część wkładu można więc pokryć bez zaciągania nowego długu. Ewentualne finansowanie zwrotne można zaś rozłożyć na dłuższy okres, tak by jego obsługa pozostała z dala od limitu z art. 243 także w latach 2028-2030, gdy limit będzie przejściowo najniższy - dokładnie tak robią sąsiedzi: WPF Swarzędza sięga 2050 r., a Czempinia 2056 r. Im mniejsza część wkładu trafi do kredytowania i im dłuższy horyzont spłaty, tym płycej inwestycja sięga do bieżących możliwości budżetu.
5. **Bez dofinansowania zewnętrznego ten temat byłby poza zasięgiem miasta.** Pełny koszt tunelu - ok. 40 mln zł - to ponad połowa rocznych dochodów Puszczykowa; gmina tej wielkości, nawet w dobrej kondycji finansowej, nie udźwignęłaby go samodzielnie. To właśnie kwalifikacja do programu PKP PLK zamienia inwestycję nieosiągalną w wydatek rzędu 4-4,5 mln zł rocznie przez trzy lata. Piłka jest teraz po stronie miasta - a liczby pokazują, że inwestycja jest wykonalna bez wielkich wyrzeczeń w obszarze innych, mniejszych zadań.

Ograniczenia tej analizy warto nazwać wprost: inwestycje w Czempiniu i Swarzędzu są dopiero w przygotowaniu lub realizacji (a montaż finansowy tej drugiej nie jest jeszcze domknięty), więc ich pełnych skutków budżetowych nie da się dziś zmierzyć; ukończona Kobylnica była formalnie inwestycją powiatową (z udziałem gminy), więc nie przekłada się jeden do jednego na sytuację Puszczykowa; przykład Kobylnicy pokazuje też realne ryzyko wzrostu kosztów w trakcie realizacji; program PKP PLK jest stosunkowo nowy; a ostateczny koszt i harmonogram tunelu w Puszczykowie poznamy dopiero po dokumentacji i przetargu. Dlatego najuczciwszym wnioskiem jest nie „na pewno się uda", lecz: **dostępne dane wskazują, że przy zwykłej dyscyplinie budżetowej - a zwłaszcza przy montażu łączącym nadwyżkę operacyjną z długiem rozłożonym w czasie - inwestycja jest dla Puszczykowa wykonalna bez uszczerbku dla pozostałych zadań miasta.**

Tunel to inwestycja o skali, jakiej Puszczykowo dotąd nie prowadziło - ale też kluczowa dla bezpieczeństwa i codziennego życia mieszkańców. I stoimy przed szansą, która może się długo nie powtórzyć: dofinansowanie jest przyznane, a listy rankingowe programu żyją - przykład Palędzia pokazuje, że miejsce, z którego ktoś rezygnuje, natychmiast zajmują kolejne samorządy.

Na koniec jedno praktyczne dopowiedzenie. Pieniądze w budżecie samorządu nie biorą się z powietrza - to przede wszystkim udział miasta w podatku PIT jego mieszkańców. Dlatego przyłączamy się do pozytywnego apelu radnych i Urzędu Miejskiego z akcji „Puszczykowo w Twoich rękach": jeśli mieszkasz w Puszczykowie, wystarczy wskazać je w deklaracji podatkowej jako miejsce zamieszkania - niezależnie od tego, gdzie pracujesz - by część Twojego podatku pracowała na miejscu. Także na inwestycje takie jak tunel.

Źródła

- Raport o stanie Miasta Puszczykowa za 2025 r. (wykonanie budżetu 2021-2025, zadłużenie): https://bip3.wokiss.pl/puszczykowo/zasoby/files/raport_o_stanie_miasta/raport-o-stanie-miasta-2025.pdf
- Regionalna Izba Obrachunkowa w Poznaniu, Uchwała Nr SO-18/4017/143/2025 (opinia o planowanej kwocie długu Miasta Puszczykowa): https://bip-docrepo-api.poznan.rio.gov.pl/api/files/9747
- Regionalna Izba Obrachunkowa w Poznaniu, Uchwała Nr SO-11.4012.256.2025 (opinia o sprawozdaniu z wykonania budżetu Gminy Czempiń za 2024 r.) - BIP Gminy Czempiń: https://czempin.biuletyn.net/?bip=1&cid=1278
- Gmina Czempiń, sprawozdanie Rb-Z o stanie zobowiązań wg tytułów dłużnych, IV kwartał 2024 - BIP Gminy Czempiń: https://czempin.biuletyn.net/?bip=1&cid=1278
- Polska w liczbach / GUS - dane budżetowe i demograficzne Puszczykowa: https://www.polskawliczbach.pl/Puszczykowo
- Polska w liczbach / GUS - dane budżetowe i demograficzne gminy Czempiń: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Czempin
- Gazeta Mosińsko-Puszczykowska - „Wiadukt na ul. Dworcowej w Puszczykowie. Miasto prezentuje dokumentację": https://www.gazeta-mosina.pl/2026/wiadukt-dworcowa-dokumentacja/

- Gazeta Mosińsko-Puszczykowska - „Tunel pod torami na ulicy Dworcowej w Puszczykowie. Koszt": https://www.gazeta-mosina.pl/2025/tunel-pod-torami-puszczykowo/
- Gazeta Mosińsko-Puszczykowska - „Tunel zamiast przejazdu. Mieszkańcy Puszczykowa podzieleni": https://www.gazeta-mosina.pl/2026/tunel-mieszkancy-podzieleni/
- Gazeta Mosińsko-Puszczykowska - „Czempiń zbuduje tunel pod torami": https://www.gazeta-mosina.pl/2025/czempin-powstanie-tunel-pod-torami/
- Gazeta Mosińsko-Puszczykowska - „Budżet Puszczykowa »będzie dużym wyzwaniem«": https://www.gazeta-mosina.pl/2025/budzet-puszczykowa-2026/
- PKP PLK - oficjalna lista rankingowa II etapu programu (Puszczykowo: poz. 12 listy podstawowej): https://www.plk-sa.pl/files/public/user_upload/pdf/Nabor_zadan_do_I_etapu_proj_Poprawa_bezpieczenstwa_na_skrzyzowaniach_kol-drog/Etap_II/Lista_rankingowa_-_etap_II.pdf
- PKP PLK - komunikat o aktualizacji listy rankingowej I etapu (18.12.2025, awans m.in. Palędzia): https://www.plk-sa.pl/o-spolce/biuro-prasowe/informacje-prasowe/szczegoly/bezkolizyjna-przyszlosc-coraz-blizej-plk-aktualizuje-liste-rankingowa-zadan-do-realizacji-11414
- poznanski.pl - „Tunel w Palędziu z dofinansowaniem" (koszt, dofinansowanie, wkład gminy Dopiewo): https://www.poznanski.pl/tunel-w-paledziu-z-dofinansowaniem-gmina-dopiewo-inwestuje-w-bezpieczenstwo-mieszkancow/
- Gmina Zbąszyń - „Gmina Zbąszyń i PKP PLK podpisały porozumienie na budowę wiaduktu" (montaż finansowy, 6. miejsce w I etapie): https://zbaszyn.pl/gmina-zbaszyn-i-pkp-plk-podpisaly-porozumienie-na-budowe-wiaduktu/
- Polska w liczbach / GUS - dane budżetowe gminy Zbąszyń: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Zbaszyn
- RIO w Poznaniu - opinia o prawidłowości planowanej kwoty długu Miasta i Gminy Swarzędz (budżet 2026, BIP Swarzędz): https://bip.swarzedz.pl/fileadmin/BIP/Budzet/2026/16_01_2026/Opinia_o_prawidlowosci__planowanej_kwoty_dlugu_Miasta_i_Gminy_Swa
- RIO w Poznaniu - Uchwała SO.18.4017.194.2026 (opinia o prawidłowości planowanej kwoty długu Gminy Dopiewo) - BIP Gminy Dopiewo: https://bip.dopiewo.pl
- RIO w Poznaniu - Uchwała SO-12.4017.46.2026 (opinia o prawidłowości planowanej kwoty długu Gminy Zbąszyń) - BIP Gminy Zbąszyń: https://bip.zbaszyn.pl
- RIO w Poznaniu - opinia o projekcie uchwały budżetowej Gminy Czempiń na 2026 r. - BIP Gminy Czempiń: https://czempin.biuletyn.net/?bip=1&cid=1298
- Gmina Czempiń - projekt Wieloletniej Prognozy Finansowej na lata 2025-2056 (wskaźniki art. 243, poz. 8.1 i 8.3) - BIP Gminy Czempiń: https://czempin.biuletyn.net/?bip=1&cid=1285
- RIO w Poznaniu - Uchwała SO-16/4017/223/2025 (opinia o planowanej kwocie długu Gminy Środa Wielkopolska, kontekst): https://bip-docrepo-api.poznan.rio.gov.pl/api/files/9796
- Telewizja Wielkopolska - „Gmina Września zakończyła inwestycję za ponad 70 milionów złotych": https://wielkopolska.tv/gmina-wrzesnia-zakonczyla-inwestycje-za-ponad-70-milionow-zlotych/
- Polska w liczbach / GUS - dane budżetowe gminy Września: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Wrzesnia
- Polska w liczbach / GUS - dane budżetowe gminy Dopiewo: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Dopiewo
- Rynek Kolejowy - wyniki II etapu programu PKP PLK: https://www.rynek-kolejowy.pl/wiadomosci/plk-oglasza-wyniki-drugiego-etapu-programu-przejazdowego--153626.html
- Tygodnik Swarzędzki - „Jest zgoda na budowę tunelu w Swarzędzu" (koszt ok. 60 mln zł, ZRID, harmonogram): https://swarzedzki.pl/2025/08/09/jest-zgoda-na-budowe-tunelu-w-swarzedzu/
- Tygodnik Swarzędzki - „Swarzędz bliżej tunelu w ul. Tabaki": https://www.swarzedzki.pl/2025/02/06/swarzedz-blizej-tunelu-w-ul-tabaki/
- Zarząd Dróg Powiatowych w Poznaniu - „Tunelem w Kobylnicy. Umowa na dofinansowanie podpisana": https://zdp.poznan.pl/tunelem-pod-torami-w-kobylnicy-umowa-na-dofinansowanie-podpisana/
- Powiat Poznański - „Tunel w Kobylnicy oficjalnie otwarty (21.12.2023)": https://powiat.poznan.pl/tunel-w-kobylnicy-oficjalnie-otwarty-21-12-2023/
- Polska w liczbach / GUS - dane budżetowe gminy Swarzędz: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Swarzedz
- Bezpieczne Puszczykowo - „Ile trwa budowa tunelu?": https://puszczykowo.org/ile-trwa-budowa-tunelu/
- Urząd Miejski w Puszczykowie - akcja „Puszczykowo w Twoich rękach" (rozliczanie PIT): https://puszczykowo.pl/aktualnosci/puszczykowo-w-twoich-rekach-2
- Bezpieczne Puszczykowo - puszczykowo.org: https://puszczykowo.org/

Uwaga metodologiczna: dane budżetowe za 2024 r. pochodzą z GUS (Bank Danych Lokalnych) w opracowaniu Polska w liczbach; wykonanie budżetu Puszczykowa za 2025 r. i zadłużenie na 31.12.2025 - z Raportu o stanie miasta za 2025 r.; zadłużenie Czempinia - ze sprawozdania Rb-Z za IV kw. 2024 i opinii RIO o wykonaniu budżetu za 2024 r.; wskaźniki spłaty z art. 243 - z opinii RIO o planowanej kwocie długu poszczególnych gmin (Puszczykowo, Swarzędz, Dopiewo, Zbąszyń, Środa Wlkp.), a dla Czempinia z projektu WPF na lata 2025-2056; parametry inwestycji - z komunikatów samorządów i relacji prasowych. Kwoty inwestycji mają charakter szacunkowy do czasu rozstrzygnięcia przetargów.

Wersja 1 (publikacja: 20. lipca 2026) · puszczykowo.org